

УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Закон України від 22 травня 2003 р. № 889-IV “Про податок з доходів фізичних осіб” (далі — Закон) передбачає надання платникам цього податку соціальних пільг.

Пунктом 6.1 ст. 6 Закону передбачено, що платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого з джерел на території України від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги. Податкова соціальна пільга обчислюється виходячи з розміру мінімальної заробітної плати (в розрахунку на місяць), встановленої законом на 1 січня звітного податкового року. На 2009 р. податкову соціальну пільгу встановлено на рівні 50 % розміру мінімальної заробітної плати.

Податкова соціальна пільга надається платнику податку за умови, якщо його заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації, відшкодування) впродовж звітного податкового місяця не перевищує суми місячного прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 1 січня звітного податкового року, помноженої на коефіцієнт 1,4 та округленої до найближчих 10 гривень (підпункт 6.5.1 ст. 6 Закону), тобто у 2009 р. ця сума становить 940 грн ($669 \times 1,4$).

На 2009 р. податкову соціальну пільгу встановлено у таких розмірах:

- 100 %, а це становить 302,50 грн ($605 \text{ грн} \times 50 \%$, тобто 50 % мінімальної заробітної плати) — для будь-якого платника податку, якщо сума його нарахованої заробітної плати за календарний місяць не перевищує 940 грн;
- 150 % — 453,75 грн ($605 \text{ грн} \times 50 \% \times 150 \%$) — для платника податку, який:

а) є самотньою матір'ю або самотнім батьком (опікуном, піклувальником) — у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

б) утримує дитину — інваліда — у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

в) має троє чи більше дітей віком до 18 років — у розрахунку на кожну таку дитину. Розмір такої пільги становить у 2009 р. 453,75 грн на кожну дитину та 302,50 грн на самого платника податку. Законом передбачено, що податкова соціальна пільга застосовується до нарахованої заробітної плати впродовж звітного податкового місяця, якщо розмір зарплати у 2009 р. не перевищує 940 грн. Однак граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги одному з батьків у наведених вище випадках, визначається як добуток: 940 грн на відповідну кількість дітей такого платника податку. Для прикладу: платник податку є самотньою матір'ю і виховує двох дітей віком до 18 років. У такому разі граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги, не повинен перевищувати 1880 грн (940×2).

Слід зазначити, що одному з батьків — платників податку встановлено обмеження щодо збільшення йому (кратно кількості дітей) граничної суми місячного оподаткованого доходу (заробітної плати), що дає йому право на податкову соціальну пільгу. Наприклад: двоє працюючих батьків — платників податку мають на утриманні трьох дітей віком до 18 років. При цьому в обох таких платників (батьків) зберігається право на одержання податкової соціальної пільги в розмірі 453,75 грн у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років та на додаткове одержання податкової соціальної пільги в розмірі 302,50 грн безпосередньо на себе. Однак при цьому в одного з батьків

граничний розмір заробітної плати, який дає право на отримання податкової соціальної пільги, не повинен перевищувати 2820 грн (940×3), а в іншого — 940 грн.

Для застосування податкової соціальної пільги до доходу, підвищеного кратно кількості дітей, такий платник податку має зазначити про це у заяві роботодавцю. При цьому у заяві повинно бути вказано, що чоловік (дружина) такого платника податку при одержанні податкової соціальної пільги за місцем своєї роботи не користується правом на збільшення розміру доходу кратно кількості дітей;

г) є вдівцем або вдовою;

д) є особою, яка за законом належить до 1 або 2 категорії осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР у зв'язку з їхньою участю в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

е) є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;

є) є інвалідом I або II групи, у тому числі з дитинства;

ж) є особою, якій присуджено довічну пенсію як громадянину, що зазнав переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів;

- 200 % — 605 грн ($605 \text{ грн} \times 50 \% \times 200 \%$) — для платника податку, який:

а) є особою, яка є Героєм України, Героєм Радянського Союзу, Героєм Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави;

б) є учасником бойових дій під час Другої світової війни або особою, яка у той час працювала в тилу, на яку поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

в) є колишнім в'язнем концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Дру-

гої світової війни або особою, що визнана репресованою чи реабілітованою;

г) є особою, яка була насильно вивезена з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, що перебували у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками;

д) є особою, яка перебувала на блокадній території колишнього Ленінграда (Санкт-Петербург, Російська Федерація) у період з 8 вересня 1941 р. по 27 січня 1944 р.

Умовою для отримання права на пільгу є подання платником податку за одним із місць роботи (якщо їх кілька), на якому він планує отримувати пільгу, заяви про застосування податкової соціальної пільги (далі — заява). Зазначимо, що платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу у вигляді заробітної плати, отримуваного з джерел на території України, виключно в одного роботодавця. Форму заяви затверджено наказом ДПА України від 30 вересня 2003 р. № 461. Крім цього, до заяви необхідно додати документи, що підтверджують право на таку пільгу. Порядок надання документів та їх склад при застосуванні податкової соціальної пільги затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2003 р. № 2035.

Якщо платник податку має право на застосування податкової соціальної пільги з двох підстав, податкова соціальна пільга застосовується один раз з підстави, що передбачає її найбільший розмір (пункт 6.2 ст. 6 Закону).

Література

1. Закон України "Про податок з доходів фізичних осіб" від 22 травня 2003 р. № 889-IV.
2. Закон України "Про Державний бюджет України на 2009 рік" від 26 грудня 2008 р. № 835-VI.

Надійшла 25 лютого 2009 р.